

Llibre d'estil

Llibre d'estil

**Govern
de les Illes Balears**

Llibre d'estil

Llibre d'estil

© Presidència del Govern de les Illes Balears, 2006

Presidència

M. Hble. Sr. Jaume Matas Palou, president

Vicepresidència i Conselleria de Relacions Institucionals

Hble. Sra. M. Rosa Estaràs Ferragut, vicepresidenta

Secretaria General de la Vicepresidència i Conselleria de Relacions Institucionals

Sra. Jane King Gràcia, secretària general

Direcció tècnica: cap del Servei d'Assessorament Lingüístic

Francesca Hernández Terrassa

Amb la col·laboració de:

Bartomeu Riera Rodríguez

Margalida Pons Amengual

M. Francina Crespí Vidal

Elisenda Farré Secall

Coordinació en temes jurídics

Documents administratius:

Beatriz Marañón Moyà

Amb la col·laboració de:

Lluís Segura Ginard, Margalida Torres Pastor

Normes articulades:

Bartolomé Mora Martí

Coordinació en temes de protocol

Albert Candela Milà

Coordinació en temes d'identitat institucional

Helena Rubí Cano

Disseny i maquetació

Ddc

Impressió

amadip.esment

Dipòsit legal

PM: 2906-2006

ÍNDEX

<i>Pròleg</i>	7
<i>Introducció</i>	9

PRÒLEG

En una societat plural i democràtica, l'administració té l'obligació de comunicar-se amb els ciutadans amb textos escrits que els siguin intel·ligibles. L'esperit que presideix la Llei que serveix de fonament a l'activitat administrativa —la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú— és oferir el millor servei als ciutadans mitjançant una comunicació eficaç que garanteixi els seus drets.

En aquest sentit, el Ministeri d'Administracions Públiques va fer una aposta ferma per la modernització dels documents de l'Administració de l'Estat quan publicà el *Manual de documentos administrativos*, amb la finalitat de deixar de banda l'estil de poca llegibilitat i ampul·lositat que els caracteritzava i de decantar-se per un llenguatge administratiu més entenedor i més pròxim a la ciutadania. D'igual manera, en l'àmbit de la Unió Europea, l'Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees ha editat recentment la *Guia pràctica comuna del Parlament Europeu, del Consell i de la Comissió* que propugna els mateixos principis de claredat i llegibilitat per als textos escrits.

Però el paper pioner d'aquest moviment modernitzador del llenguatge administratiu correspon a les comunitats autònomes amb llengua pròpia. Amb el nou marc legal nascut amb l'aprovació dels estatuts d'autonomia, les administracions autonòmiques es toparen amb la necessitat de crear en la llengua pròpia del territori els documents administratius habituals, i aprofitaren aquell moment per actualitzar-ne també l'estil. El mateix Ministeri d'Administracions Públiques, en el text esmentat, ha reconegut a les administracions amb llengua pròpia la seva important contribució en aquest procés.

A més d'això, també hi ha un altre factor que s'ha de tenir en compte: el creixement de les possibilitats de comunicació en el món actual fa necessari que qualsevol emissor de textos escrits hagi de potenciar al màxim els recursos per distingir-se si vol captar l'atenció de qui els rep. Per això, les empreses i els mitjans de comunicació han hagut de triar elements diferenciadors per ser més ràpidament identificats. I les administracions públiques tampoc no han pogut estar alienes a aquest repte.

És per això que la presentació del LLIBRE D'ESTIL DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS representa un impuls del Govern que presideix cap a la modernitat i la diferència. Modernitat, perquè té en compte els criteris internacionals de llegibilitat que avui en dia ningú no qüestiona a l'hora de redactar textos escrits; i diferència, perquè el LLIBRE fa una aposta clara per un disseny propi d'aquesta Administració i incorpora elements de distinció que van des de la tria d'una lletra institucional fins a la fixació d'altres components gràfics.

El LLIBRE té també una altra finalitat, més important encara: serà una eina d'ajuda al personal que treballa a la Comunitat Autònoma per redactar en llengua catalana qualsevol text escrit. Des de l'inici de l'Administració autonòmica,

el Govern ha propiciat que tot el personal disposi d'una àmplia oferta de cursos de formació en aquesta llengua —una oferta que no s'ha aturat de créixer—, però encara perdura la necessitat de disposar d'un document institucional que incorpori tots els coneixements difosos i els condensi en un sol text per facilitar la consulta a les persones que redacten.

A més, era necessari també que, respectant la unitat de la llengua catalana, la institució optàs per un model de llengua que s'adaptàs a la formalitat que requereixen els textos oficials i alhora tingués en compte la varietat del català de les Illes Balears, emprant determinades formes que tenen un fort arrelament a les Illes, hi esdevenen irrenunciables, i enriqueixen la llengua comuna.

El LLIBRE D'ESTIL és un treball molt ampli que s'haurà d'aprendre a manejar a poc a poc. Ofereix models dels documents més usuals a l'Administració autonòmica, tracta dels problemes que suscita la traducció entre les dues llengües oficials i incorpora tot tipus de recursos per facilitar la redacció dels textos escrits en català i per millorar-ne la qualitat.

Tenc la confiança que ben aviat el LLIBRE entrarà a formar part, com a eina de consulta, dels hàbits de totes les persones que treballen a l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. I la tenc, perquè sé que podran constatar que fent-lo servir els textos que escriuen guanyen qualitat, que la imatge institucional de què tots participam aconseguim una millor projecció i, sobretot, que els ciutadans a qui tots ens devem reben un millor servei de l'Administració.

Jaume Matas Palou
President del Govern de les Illes Balears

INTRODUCCIÓ

La idea de publicar un llibre d'estil a l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ve de temps enrere. L'any 1996 —fa exactament deu anys— s'iniciaren els primers treballs, però el llibre no s'arribà a publicar. Posteriorment, la necessitat d'elaborar el projecte va ser assumida —unes vegades per la Conselleria d'Educació i Cultura; d'altres per la mateixa Presidència— pels governs autonòmics successius, però el llibre d'estil tornà a quedar ajornat, fonamentalment per la impossibilitat de dedicar-hi el temps que requereix una obra d'aquestes característiques.

En la legislatura actual, la Presidència del Govern de les Illes Balears ha fet seva novament una idea tan antiga i la publicació que teniu ara a les mans ha estat possible perquè s'ha pogut dur a terme com una feina complementària —i al mateix temps prioritària— del Servei d'Assessorament Lingüístic de la Vicepresidència i Conselleria de Relacions Institucionals. Per això, després de tant de temps, és una satisfacció que el LLIBRE D'ESTIL DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS s'hagi arribat a publicar.

I també és, per tant, de justícia fer menció explícita de tots els assessors lingüístics que participaren, amb més o menys dedicació, en els treballs precedents: Aina Montaner Rotger, Neus Nadal Gil, Catalina Antich Oliver i Miquel Vives Mascaró. A tots ells, el meu reconeixement i les meves disculpes per no haver sabut fer-ho millor.

Un cop fet aquest salt en la memòria, pertoca ara explicar en què consisteix, bàsicament, el llibre que ara és una realitat. En primer lloc, és necessari cenyir-ne l'àmbit d'aplicació: és una publicació que tracta dels textos *escrits*. Pel que fa als textos *orals*, a l'inici d'aquesta legislatura, i amb motiu de l'aleshores proper naixement del canal autonòmic IB3, aquest Govern encarregà al Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears l'elaboració d'un llibre d'estil per a la televisió autonòmica, que havia de circumscriure el seu àmbit, com és lògic pel mitjà on s'havia d'aplicar, a la llengua parlada.

Però avui en dia els textos escrits es materialitzen en diversos suports i, per tant, és necessari matisar encara més: el LLIBRE D'ESTIL DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS és únicament un manual general d'elaboració dels textos escrits en suport de paper, que és, ara per ara, el suport en què es manifesten els actes administratius. No inclou, per tant, el disseny de les pàgines web, tot i que els criteris de redacció que conté també hi són aplicables.

El LLIBRE va adreçat a tot el personal que treballa a l'Administració autonòmica i que redacta textos escrits. Tracta de temes generals, en un llenguatge que s'ha facilitat al màxim perquè pugui ser comprès per persones no especialitzades, però que alhora manté el rigor que un treball com aquest requereix. Per tant, no pre-tén ni pot suplir la consulta ordinària a l'assessor lingüístic —que disposa d'una

bibliografia molt més especialitzada— perquè moltes qüestions que podrien haver-s'hi inclòs s'han considerat excessivament complexes.

Un altre factor molt important era establir la metodologia del treball. En aquest sentit, s'ha cercat el màxim consens amb les parts implicades i per això s'ha comptat amb la participació de professionals que treballen a l'Administració autonòmica en àrees jurídiques, de protocol i d'identitat institucional, com també la dels assessors lingüístics d'aquesta Administració.

EL LLIBRE D'ESTIL DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS té dos objectius: d'una banda, unificar i millorar la imatge dels documents escrits redactats per qualsevol òrgan de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i, de l'altra, facilitar al personal que hi treballa un material que l'ajudi a escriure amb correcció. El primer objectiu és previ a la llengua i per tant inclou qualsevol text; el segon abasta únicament els textos redactats en català, com a llengua pròpia de les Illes Balears i com a llengua d'ús general a l'Administració autonòmica.

Pel que fa a la unificació i la millora de la imatge, el Govern de les Illes Balears només disposava del *Manual d'identitat corporativa*, fet públic recentment, i que va fixar aspectes tan importants com l'ús dels logotips institucionals i altres paràmetres, però que no tractava del disseny de lliure configuració dels textos escrits.

Aquesta era, per tant, la primera qüestió que s'havia de resoldre, la més urgent. EL LLIBRE D'ESTIL DEL GOVERN DE LES ILLES BALEARS havia de servir, en primer lloc, per ordenar la diversitat tipogràfica i aconseguir-ne la unificació. Aquest objectiu era imprescindible per raó de la jerarquia de la institució emissora i no es podia reduir als logotips i altres elements previs, sinó que havia d'anar molt més enllà fixant els elements d'unitat global de la pàgina escrita. Per tot això, el LLIBRE fixa el disseny general de qualsevol tipus de text escrit en la part segona, “La presentació dels textos”, i després estableix el disseny específic dels que són més nombrosos: documents administratius, protocol·laris i normes articulades.

Però, evidentment, un llibre d'estil no pot ser només un llibre d'imatge. EL LLIBRE també havia d'ajudar a redactar en català qualsevol text emanat d'aquesta Administració i havia de fixar la tria de la institució quan el ventall de possibilitats de la llengua catalana ho permetia. Per aconseguir aquest segon objectiu el LLIBRE inclou a la part primera, “La redacció dels textos”, els criteris generals de redacció en català dels textos escrits, referits especialment al tecnolèctec administratiu, i tracta també del model de llengua que ha de fer servir la institució.

En les parts successives, s'inclouen els models dels documents administratius i protocol·laris més habituals i també una àmplia selecció de criteris convencionals que avui han esdevingut imprescindibles per assolir una redacció acurada dels textos. Amb la mateixa finalitat, el LLIBRE incorpora també una part alfabetitzada destinada a resoldre els dubtes diversos que poden sorgir a l'hora de redactar un text, com també diversos apèndixs que poden ser d'utilitat.

Finalment, tenint en compte l'àmbit d'aplicació del LLIBRE, i l'exigència legal que obliga l'Administració autonòmica a publicar en el diari oficial els textos en les dues llengües oficials de la comunitat autònoma, una part tracta dels criteris de traducció entre les llengües oficials, referits especialment a la traducció dels noms propis, que és la qüestió que suscita més dubtes.

Inicialment, això és el que s'ha considerat prioritari. Tanmateix, no és suficient, perquè el LLIBRE D'ESTIL necessita un desenvolupament en dos sentits: el primer, per facilitar als redactors dels textos l'aplicació dels criteris de disseny que s'hi prescriuen; el segon, per arribar a la totalitat dels documents específics de cada sector de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

El primer desenvolupament consistirà en la propera aparició d'un generador de documents, que inclourà inicialment els que apareixen en el LLIBRE D'ESTIL i que permetrà la redacció semiautomàtica dels textos. L'usuari només haurà d'omplir-ne el contingut variable; tots els elements fixos de cada document es generaran automàticament. Aquesta eina facilitarà molt el treball perquè l'usuari es podrà centrar en el contingut del text, deixant de banda tots els elements previs.

El segon desenvolupament necessita la col·laboració de tots els assessors lingüístics de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. La seva funció serà establir els models de documents propis de cada sector de l'Administració, depenent de la Conselleria o ens autònom on treballin, basant-se en els criteris generals de disseny i de redacció que es prescriuen en el LLIBRE D'ESTIL. D'aquesta manera s'aconseguirà que documents que, per l'especificitat de la matèria, no hi han pogut aparèixer s'adeqüin també a les normes establertes amb caràcter general.

Per acabar, vull agrair als meus superiors de la Presidència i la Vicepresidència del Govern de les Illes Balears que hagin constatat la necessitat de dur a terme aquest projecte, especialment a la secretària general de la Conselleria de Relacions Institucionals, Sra. Jane King Gràcia, que me n'ha facilitat l'execució. El meu agraïment també als assessors lingüístics de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, a totes les persones que hi han col·laborat i a tots els companys i amics que m'han animat sempre a continuar.

Francesca Hernández Terrassa
Cap del Servei d'Assessorament Lingüístic
Vicepresidència i Conselleria de Relacions Institucionals